

Sygn. akt III AUa 207/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 kwietnia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 23 kwietnia 2015 r. w Lublinie

sprawy S. J.

przeciwko Prezesowi Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Likwidatorowi Funduszu Alimentacyjnego

o umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego

na skutek apelacji S. J.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 5 stycznia 2015 r. sygn. akt IV U 1336/14

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 207/15

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 26.09.2014 r. Prezes ZUS jako Likwidator Funduszu Alimentacyjnego po rozpatrzeniu wniosku S. J. z dnia 22.07.2014 r. odmówił umorzenia należności z tego funduszu z tytułu wypłaty świadczeń alimentacyjnych oraz 5% opłaty na pokrycie kosztów związanych z działalnością funduszu w łącznej kwocie 38 903,44 zł.

W uzasadnieniu decyzji Prezes ZUS powołał się na przepis art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, podnosząc, że z zebranej i analizowanej w sprawie dokumentacji wynika, że wnioskodawca nie wykazał posiadania długów innych, aniżeli przedmiotowy na rzecz likwidowanego Funduszu Alimentacyjnego, osiąga stałe dochody ze świadczenia w postaci renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, dlatego też istnieje możliwość spłaty

zadłużenia wobec Funduszu Alimentacyjnego w Likwidacji, co potwierdza skuteczna egzekucja prowadzona przez komornika sądowego.

Od decyzji wnioskodawca złożył odwołanie, wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i umorzenie przedmiotowych należności z uwagi na jego trudną sytuację finansową. W uzasadnieniu podnosi, że od wielu lat nie pracuje i jest chory.

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy wnosił o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 5 stycznia 2015 roku Sąd Okręgowy w Zamościu oddalił odwołanie.

Podstawą były następujące ustalenia:

S. J., urodzony w (...) r. z zawodu jest ślusarzem spawaczem. Jest po rozwodzie z pierwszą żoną G., z którą posiada 3 dzieci na które miał zasądzone alimenty. Świadczeń alimentacyjnych na rzecz uprawnionych dokonywał ZUS, na podstawie art. 7 ustawy z dnia 18.07.1974 r. o funduszu alimentacyjnym (Dz. U. z 1991 r. Nr 45 poz. 200 ze zm.) i wypłacał alimenty z funduszu alimentacyjnego do rąk matki jako przedstawiciela ustawowego dzieci. Zaległość wynosi na datę decyzji ponad 38 tys. zł. i jest wpłacana obecnie przez komornika na bieżąco. Zadłużenie z tytułu wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego nie zostało nawet częściowo spłacone. Z córkami wnioskodawca nie utrzymuje kontaktów. Obecnie na utrzymaniu ma syna D. z II małżeństwa. Druga żona z synem mieszkają w W., zaś on mieszka w W. w swoim byłym domu i czynszu nie płaci z racji prawa do dożywotniego zamieszkiwania. Pracował w Fabryce (...) w C. w latach 1978-1994, potem prowadził własną działalność do 2002 r. Posiada majątek wspólnie z żoną ponad 7 ha podlegający egzekucji w postaci gospodarstwa rolnego, z czego sam jest właścicielem ponad 1 ha przeliczeniowe i z tego tytułu podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników. Nieruchomość w W. na której prowadził warsztat sprzedał z budynkiem, w którym ma prawo zamieszkiwania. Nie posiada obecnie innych nieruchomości. Wnioskodawca poza zaległością z tytułu zadłużenia alimentacyjnego nie posiada do spłaty żadnych długów na rzecz osób fizycznych czy prawnych. Nie korzysta z pomocy (...).

Sąd uznał, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1456) w szczególnie uzasadnionych wypadkach związanych z sytuacją zdrowotną i rodzinną osoby, przeciwko której prowadzona jest egzekucja alimentów, lub osoby zobowiązanej do zwrotu bezpodstawnie pobranych świadczeń z funduszu, likwidator może umorzyć, rozłożyć na raty lub odroczyć termin płatności należności likwidowanego funduszu z tytułu wypłaconych lub bezprawnie pobranych świadczeń z funduszu. Zdaniem Sądu, powyższy przepis art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych ma charakter wyjątkowy i dotyczy osób szczególnie pokrzywdzonych poprzez nagłą zmianę ich sytuacji zdrowotnej czy rodzinnej.

W oparciu o zebrany materiał dowodowy w postaci akt ZUS, zeznań wnioskodawcy Sąd uznał, że w niniejszej sprawie nie zachodzą okoliczności przemawiające za uwzględnieniem wniosku.

Orzeczona niezdolność do pracy z tytułu schorzeń kardiologicznych w wyniku których wnioskodawca ma założony stend celem udrożnienia krążenia w 2007 r. skutkuje pobieraniem renty rolniczej od dnia 31.05.2008 r. do dnia 31.07.2016 r. – pismo KRUS (akta sprawy), karta informacyjna szpitalna z 2007 r. (akta ZUS). Świadczenie to otrzymuje co miesiąc, od wielu lat. Jest osobą w średnim wieku. Wnioskodawca mieszka w swoim byłym domu sam w W., zaś jest zameldowany w W., gdzie mieszkał wspólnie z drugą żoną E. i małoletnim synem D. do maja 2014 r. Wnioskodawca posiada wykształcenie zawodowe gwarantujące mu utrzymanie. Wnioskodawca nie posiada innych długów na rzecz osób fizycznych i prawnych, nie pobiera świadczeń z (...), z czego należy wnioskować, że sobie finansowo radzi. Na rozprawę stawiał się sam, był zadbany, sprawny ruchowo, w dobrym kontakcie z otoczeniem. Wnioskodawca nie wykazał, aby po zabiegu w 2007 r. przebywał w szpitalu. Wykazany pobyt w sanatorium służy poprawie zdrowia i jest finansowany przez państwo.

Sąd dał wnioskodawcy wiarę co do stanu majątkowego, że posiada majątek w postaci gospodarstwa rolnego o łącznej powierzchni z obecną żoną E. ponad 7 ha, co potwierdzają księgi wieczyste prowadzone przez (...) Sądu Rejonowego Krasnystaw, posiadają auto, z którego korzysta i wozi syna do szkoły. Dobrowolnie płaci żonie 400 zł. na syna D. z drugiego małżeństwa, obecnie mieszka sam w W., nie płaci czynszu, częściowo pomaga mu syn z I małżeństwa, nie ma żadnych długów wobec instytucji ani osób fizycznych. Nie jest bezdomny, bez środków do życia. Po okresie zabiegu z przyczyn kardiologicznych w 2007 r. stan zdrowia na razie jest stabilny i nie uległ nagłemu pogorszeniu ostatnio, co w przyszłości daje perspektywę odzyskania przynajmniej częściowej zdolności do pracy w wyuczonym zawodzie, który posiada. Pozostaje z żoną w dobrych relacjach, nie mają zniesionej wspólności ustawowej, zatem korzysta zapewne czasem z dochodu z gospodarstwa rolnego i auta. Nadto do 2016 r. ma przyznaną rentę rolniczą.

Wnioskodawca nie łożył na utrzymanie dzieci dobrowolnie pełnych kwot zasądzonych alimentów. Wpłaty na poczet zadłużenia z tytułu zaliczki alimentacyjnej dokonuje komornik prowadzący egzekucję z renty. Zdaniem Sądu postawa wnioskodawcy, który przez tak długi okres czasu nie poczuwał się do spłaty zaległości świadczy o tym, iż przez wiele lat lekceważył swój obowiązek alimentacyjny, kupując w tym czasie motor i samochód (dane z Urzędu Skarbowego), które sprzedał, zaś obecnie kolejny samochód kupiła żona, z którą formalnie nie ma rozwodu ani separacji, choć razem mieszkają. Okoliczność, odejścia od żony ma charakter przejściowy i uzgodniony z żoną, lecz z tego tytułu nie ponosi większych kosztów utrzymania, skoro nie uiszcza opłat z tytułu czynszu, zaś u żony w W. gdzie jest zameldowany bywa, wozi jej autem syna.

Niewątpliwie sytuacja zdrowotna wnioskodawcy jest trudna, ale w ostatnim okresie nie stan zdrowia nie uległ pogorszeniu, skoro po 2007 r. nie był hospitalizowany.

Sąd miał na uwadze okoliczność, że w obecnym stanie faktycznym prowadzone postępowanie przez organ egzekucyjny w osobie komornika Sądu Rejonowego w Krasnymstawie w postaci zajęcia świadczenia rentowego skutkuje spłatą zadłużenia, co daje perspektywę częściowej spłaty zadłużenia funduszu. Zatem aktualna sytuacja rodzinno-finansowa nie uzasadnia przyjęcia szczególnych okoliczności przemawiających za zastosowaniem w stosunku do niego instytucji umorzenia należności z funduszu alimentacyjnego.

W ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie ma nagłej zmiany stanu zdrowia ani pogorszenia sytuacji finansowej rodziny wnioskodawcy.

Dłużnik alimentacyjnie zobowiązany posiadający - jak wnioskodawca - stałe od 7 lat źródło dochodu w postaci renty rolniczej w wysokości 1055 zł. brutto, które choćby w niewielkim stopniu umożliwi spłatę zadłużenia nie może być premiiowany z racji swej biernej przez wiele lat postawy umorzeniem należność likwidowanego funduszu alimentacyjnego kosztem uszczuplenia funduszu ubezpieczeń społecznych (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 10.11.2010 r., I UK 119/10). Podnoszona w odwołaniu okoliczność, że na skutek likwidacji funduszu nie miał możliwości spłacenia zadłużenia jest gołosłowna i niczym nie wykazana, zwłaszcza w sytuacji gdy posiada również zadłużenie z tytułu zaliczki alimentacyjnej w kwocie 4284 zł.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawcy na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c.

Od tego wyroku apelację wniósł S. J..

Skarżący nie zgadzając się z wyrokiem twierdzi, że Sąd wziął pod uwagę jedynie dobro ZUS bowiem nie uwzględnił jego ciężkiej sytuacji materialnej i stanu zdrowia. Podnosi, że po zajęciach komorniczych pozostaje mu jedynie 44 zł, choroba na którą cierpi jest przewlekła, wymaga stosowania leków, odpowiedniej diety i zakazany jest jakikolwiek wysiłek fizyczny, realizuje obowiązek płacenia na syna D.. W przypadku nie umorzenia należności wnosil o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do zwrotu na jego rzecz składki które uiszczał do ZUS, bądź umieszczenie go w zakładzie karnym gdzie będzie miał wszystko bezpłatnie (lokal, żyzywienie, opiekę zdrowotną). Jak wynika z treści apelacji wnioskodawca domaga się zmiany wyroku i umorzenia należności składkowych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał, odpowiadające prawu rozstrzygnięcie, przedstawiając stosowną argumentację prawną. Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny podziela. W tej sytuacji nie zachodzi potrzeba szczegółowego powtarzania ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w niniejszej sprawie. Zarzuty apelacyjne nie dotyczą żadnej istotnej kwestii, którą by pominął Sąd I instancji w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Podkreślić należy, że zasadą jest egzekwowanie należności od dłużników alimentacyjnych, natomiast umorzenie należności może nastąpić tylko w szczególnie uzasadnionych wypadkach. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z 3 lutego 2010 r. (sygn. akt I UK 270/09, LEX nr 585729), "szczególnie uzasadnione przypadki" związane z sytuacją zdrowotną lub rodzinną zobowiązanego to sytuacje nadzwyczajne (wyjątkowe), powstałe w wyniku wypadku losowego, a w każdym razie istniejące niezależnie od zobowiązanego, w następstwie których jego sytuacja ulegnie takiemu pogorszeniu, że nie jest on w stanie na bieżąco spłacać swoich należności, a nadto nie ma perspektywy poprawy i zmiany tej sytuacji.

Do przyjęcia, iż zachodzi "szczególnie uzasadniony przypadek" pozwalający na umorzenie należności likwidowanego funduszu alimentacyjnego nie wystarcza ustalenie, że zobowiązany aktualnie nie posiada środków utrzymania, ale konieczna jest także ocena, iż przy uwzględnieniu jego wieku, stanu rodzinnego, kwalifikacji zawodowych oraz rokowań zdrowotnych nie będzie on w stanie również w przyszłości spłacać tych należności bez narażania siebie i swojej rodziny na pozbawienie możliwości zaspakajania podstawowych potrzeb życiowych (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 17 kwietnia 2007 r., III AUa 336/06, LEX nr 446757). Wyrażnego podkreślenia wymaga, że przesłanki do umorzenia należności na rzecz funduszu alimentacyjnego nie wyczerpuje sam fakt, iż zadłużenie jest większe niż możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego do alimentacji, co prowadzi do niemożliwości zaspokojenia podstawowych jego potrzeb bytowych. Brak stałych dochodów i związana z tym trudna sytuacja materialna jest bowiem okolicznością dotyczącą wszystkich dłużników alimentacyjnych, gdyż uruchomienie funduszu alimentacyjnego następowało tylko wówczas, gdy dłużnik nie miał majątku, ani dochodów podlegających egzekucji. – wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 23 maja 2014 roku (III AUa 2138/13) LEX nr 1483725.

W ocenie Sądu Apelacyjnego przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe jest wystarczające dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd I instancji Okręgowy prawidłowo zinterpretował i zastosował przepis art. 68 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992 z późn. zm.). Oceny tej nie jest w stanie podważyć wywiedziona przez wnioskodawcę apelacja stanowiąca jedynie nieuzasadnioną polemikę z prawidłowym rozstrzygnięciem.

Wnioskodawca pomija okoliczność, że konieczność spłaty jego zadłużenia w funduszu alimentacyjnym jest konsekwencją wieloletniego niewywiązywania się przez niego z obowiązku alimentacyjnego względem swoich dzieci. Z przepisu art. 133 § 1 k.r.o. wynika zaś, że rodzice obowiązani są do świadczeń alimentacyjnych względem dziecka, które nie jest jeszcze w stanie utrzymać się samodzielnie. Obowiązek alimentacyjny mieści się w katalogu obowiązków troszczenia się o fizyczny i duchowy rozwój dziecka nałożonych na rodziców w art. 96 § 1 k.r.o. Trudna sytuacja materialna i życiowa rodziców nie zwalnia ich od obowiązku świadczenia na potrzeby dzieci. Rodzice obowiązani są dzielić się z dziećmi nawet bardzo szczupłymi dochodami (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2000 r., I CKN 1538/99, LEX nr 51629).

Sądy rozpoznające odwołania od decyzji w sprawie umorzenia należności z funduszu alimentacyjnego nie są wyposażone w jakiegokolwiek instrumenty do zobowiązywania organów rentowych do zwrotu uiszczonych należności w postaci składek, i z oczywistych względów ten wniosek, jak też argumentacja związana z zapewnieniem wnioskodawcy utrzymania w zakładzie karnym pozostaje poza przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego.

Bez wpływu na rozstrzygnięcie sprawy pozostają również dokumenty przedłożone przez skarżącego w postępowaniu apelacyjnym (umowa dzierżawy z dnia 16.10.2014 roku oraz dokumentacja medyczna). Karta informacyjna leczenia szpitalnego dotyczy krótkiego okresu od 16 do 19 stycznia 2015 roku, a więc pochodzi z daty już po wydaniu decyzji i zaskarżonego wyroku.

Mając na względzie powyższe Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 385 k.p.c., oddalił apelację jako bezzasadną.